

Zdeněk POKLUDA, *Moravští Šternberkové. Panský rod rozprostřený od Jeseníků ke Karpatům*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2012 (= Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska 10)

354 s., ISBN 978-80-7422-181-1

Jen stěží bychom vedle Šternberků hledali mezi domácí šlechtou rod, jehož monografické zpracování vyžaduje takový chronologický, tematický a teritoriální záběr. Po celou dobu své existence si jeho členové udržovali místo v nejvyšších patrech společnosti, čemuž odpovídal i zájem o dějiny rodu. Již před nástupem moderního dějepisceví zasvětili Šternberkům samostatné práce proslulí historici jako Václav Březan, Jan Tanner či mladý František Palacký a ani později zájem o Šternberky neutuchal, byť se výzkum soustředil především na dílčí analytické problémy. Jedním z autorů, kteří k poznání osudů rodu přispěli zásadní měrou, je i Zdeněk Pokluda, autor řady zasvěcených vlastivědných studií mapujících oblast střední a jižní Moravy. Právě důkladná znalost dějin teritoria, na němž leželo jádro panství moravských větví rodu, bylo vhodným východiskem pro vznik recenzované publikace.

V úvodních kapitolách se Pokluda stručně věnuje historiografickému bádání o Šternbercích, shrnuje úlohu rodu v českých dějinách a opatrně se vyrovnává s názory na jeho nejstarší genealogii. Protože sporných interpretačních momentů zůstává stále ještě dost, připojil autor rovněž seznamy s pramenými zmínkami o příslušnících rodu. V následujících kapitolách se již pozornost zaměřuje na moravské členy Šternberků, o těch českých je ostatně, zejména pro první polovinu 14. století, jen nemnoho zpráv. Autor představuje jednotlivé větve rodu krátkými biografickými medailonky, z nichž svým rozsahem vystupuje osobnost Albrechta ze Šternberka († 1380). Zde bohužel chybí zohlednění recentních prací, které se zabývají jeho zahraničním působením (S. Pätzold, Z. Hledíková) či rezidenční sítí a mecenátem (E. Richtrová).

Těžiště práce spočívá logicky v předhusitském období, v závěru středověku a raném novověku hrály hlavní roli české větve rodu. Oddělit „české“ Šternberky od „moravských“ nicméně není úplně možné, neboť řada příslušníků rodu držela majetky v obou zemích a rovněž lidské osudy se proplétaly bez ohledu na zemskou hranici. Vedle biografických informací klade autor v souladu se svou specializací důraz rovněž na majetkové poměry a popis šternberských sídel.

Ani novější dějiny moravských Šternberků nepřišly zkrátka. Pokluda je ve svém badatelském

profilu „rozkročen“ mezi středověkem a moderními dějinami, proto jsou i tyto pasáže plnohodnotnou součástí, a nikoli jen nutným přívažkem, jak se často děje v pracích medievistů. Dramatický epilóg knihy obstarávají pohnuté osudy Šternberků a jejich majetku v době komunismu, přičemž jako smutná tečka se jeví marná snaha o záchranu poškozené pohřební kaple na malenovickém hřbitově (zbořena 1987). Snad aby kniha nekončila takto pesimisticky, připojil Pokluda ještě zajímavý exkurz řešící tři otazníky dějin rodu: záhadnou postavu hrdiny od Olomouce (1240) Jaroslava ze Šternberka, údajný podíl Albrechta ze Šternberka na vraždě Václava III. a tradované švagrovství Zdeňka Konopištského s Jiřím z Poděbrad.

Výhrady ke knize jsou pouze drobnějšího rázu. Při značném chronologickém i tematickém rozsahu je zřejmé, že nebylo v silách jednotlivce zvládnout veškerou sekundární literaturu, nicméně mnohdy chybí důležité, zejména pak novější tituly. Překvapuje také zdrženlivost k rozsáhlé, faktograficky důkladné studii Antona Rolledera *Die mährische Herren von Sternberg*, která je citována kupodivu jen na jediném místě. Vzhledem k rozsáhlým popisům jednotlivých sídel by si také příslušné pasáže zasloužily bohatší obrazový doprovod, neboť pouze psané slovo situaci osvětluje jen nedostačně.

Kniha *Moravští Šternberkové* uzavřela první desítku publikací vydaných v ediční řadě *Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska*. Jako většina dosavadních titulů klade důraz především na důkladné faktografické zachycení osudů členů rodu i jejich majetků, a poskytuje tak spolehlivé základy pro další výzkum.

ROBERT NOVOTNÝ

*Adel, Burg und Herrschaft an der „Grenze“: Österreich und Böhmen. Beiträge der interdisziplinären und grenzüberschreitenden Tagung in Freistadt Oberösterreich, 26. bis 28. Mai 2011*, hg. Klaus BIRNGRUBER – Christina SCHMIDT unter Mitarbeit von Herwig WEIGL, Linz 2012 (= Studien zur Kulturgeschichte von Oberösterreich 34)

240 s., ISBN 978-3-85474-269-2

Idea konference k problematice šlechty, hradů a panství na česko-rakouské hranici vznikla v rámci projektu výzkumu a vyhodnocení archeologické sbírky Alfreda Höllhubera, zakoupené roku 2006